18/09/2019

Όταν η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

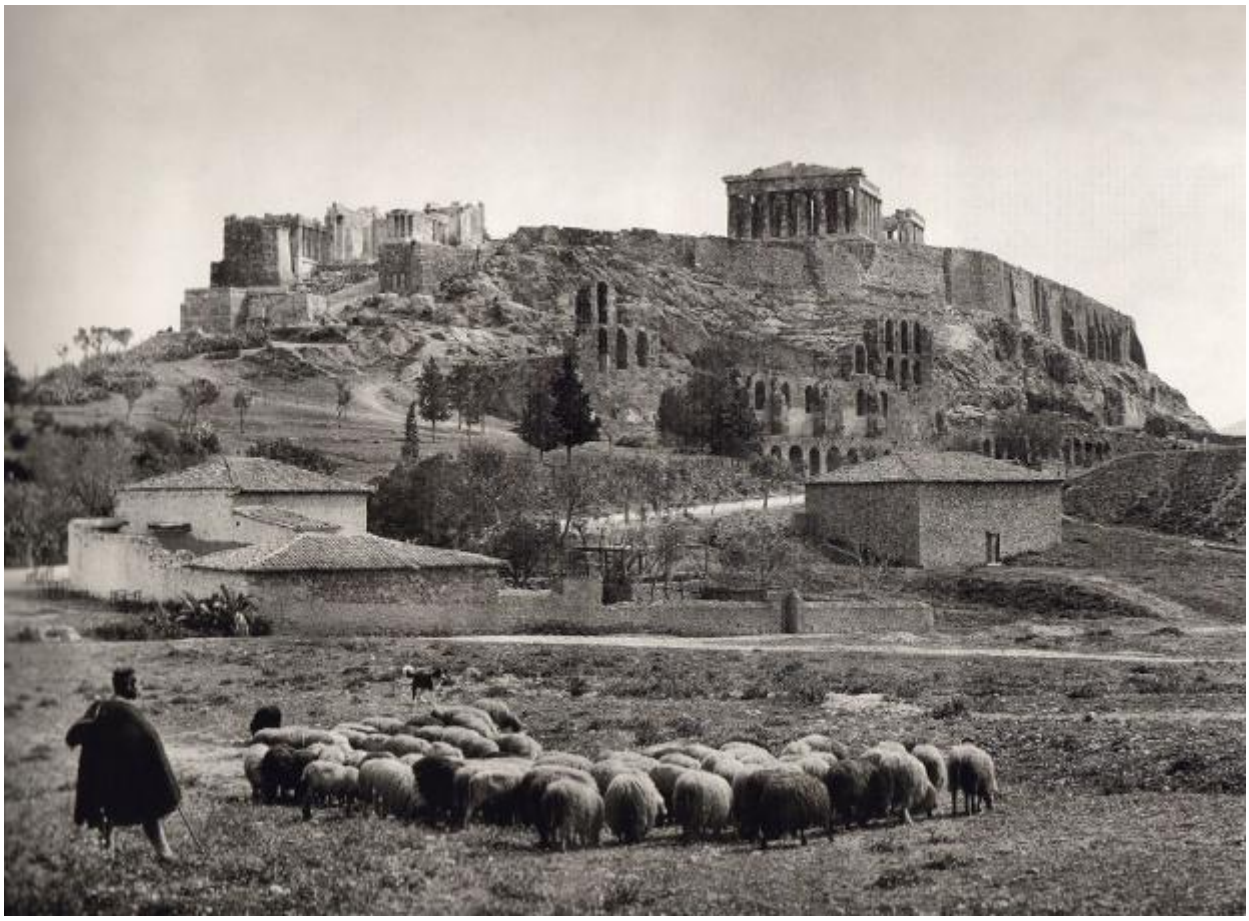

Στις αρχές του 19ου αιώνα η Αθήνα δεν ήταν παρά ένα χωριό με περίπου 8.000 κατοίκους που ζούσαν γύρω από τον βράχο της Ακρόπολης. Μνημεία, ερειπωμένα αρχαία, βυζαντινά κτήρια και δίπλα καλύβες, όπου ζούσαν οι πάμφτωχοι, τότε, Αθηναίοι.

Η απόφαση για τον ορισμό της μελλοντικής ελληνικής πρωτεύουσας, κάθε άλλο παρά εύκολη ήταν. Προσωπικότητες της εποχής, πολιτικοί, αλλά και εξειδικευμένοι επιστήμονες (αρχιτέκτονες, πολεοδόμοι κ.α.) πήραν μέρος στη συζήτηση, προσπαθώντας να επηρεάσουν τις εξελίξεις και την τελική απόφαση. Οι πόλεις που προτάθηκαν ήταν, μεταξύ άλλων, η Κόρινθος, τα Μέγαρα, ο Πειραιάς, το Άργος, καθώς και το Ναύπλιο – η μέχρι τότε πρωτεύουσα της χώρας.

Τελικά, η πλάστιγγα έγειρε προς την Αθήνα, η οποία στις 18 Σεπτεμβρίου του 1834 ανακηρύχθηκε επίσημα σε «Βασιλική καθέδρα και πρωτεύουσα». Οι λόγοι που οδήγησαν στο να πάρει τελικά η Αθήνα το «χρίσμα», έχουν να κάνουν με την

ένδοξη ιστορία της ως λίκνο του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού.

Η Αθήνα εκτεινόταν γύρω από την Ακρόπολη (περίπου από του Ψυρρή έως του Μακρυγιάννη), έχοντας ως κέντρο της την περιοχή της Πλάκας (την Παλιά Πόλη). Από τα μεγάλα προβλήματα της νέας πρωτεύουσας ήταν η έλλειψη συστήματος ύδρευσης (νερό έπαιρναν από τις πηγές), καθώς και η ανυπαρξία δημόσιου φωτισμού και συγκοινωνιών, ενώ υπήρχε παντελής έλλειψη υπηρεσιών ή άλλων κοινωνικών αγαθών.

Στις 10 Δεκεμβρίου του ίδιου χρόνου, ο βασιλιάς Όθων και οι αρχές εγκαταστάθηκαν σ' αυτήν με κάθε επισημότητα. Η αύξηση του πληθυσμού ήταν ραγδαία τα τελευταία δέκα χρόνια και οι κάτοικοι ήσαν κιόλας 12.000!

Υπήρχαν όλες οι προϋποθέσεις να δημιουργηθεί μια πανέμορφη μεγαλούπολη με βάση το πολεοδομικό σχέδιο που είχαν φτιάξει από το 1831 οι αρχιτέκτονες Σταμάτης Κλεάνθης και Έντουαρντ Σάουμπερτ. Το έργο εγκρίθηκε με διάταγμα στις 29 Ιουνίου του 1833 αλλά τον επόμενο χρόνο κλήθηκε ο αρχιτέκτονας Κλέντσε να το βελτιώσει. Αυτός, όμως, μάλλον το κατέστρεψε: μίκρυνε το πλάτος των δρόμων και σχεδίασε μια γραφική κωμόπολη ανάμεσα στην Ακρόπολη και του Φιλοπάππου. Η οδός Πανεπιστημίου γλίτωσε με πλάτος 32 μέτρα.

Μέσα σε τέσσερα χρόνια κτίσθηκαν στην Αθήνα γύρω στις 1.000 κατοικίες, πολλές αυθαίρετες και «κακώς οικοδομημένας, χθαμαλάς, πενιχράς εξωτερικής και εσωτερικής όψεως, άνευ ακρογωνιαίων λίθων, άνευ σχεδίων, συνεσφιγμένας περί στενάς, ανωμάλους και ακαθάρτους οδούς» όπως αφηγούνται οι μαρτυρίες της εποχής.

Αλλά και ο βαρόνος Κωνσταντίνος Μπέλλιος που ήλθε από την Βιέννη, σημείωνε: «Τα σπίτια των Αθηνών, όπερ εις διάστημα ολίγου καιρού έγιναν, εκατασκευάσθησαν με βίαν και άκραν οικονομίαν, με λάσπας και ξύλα και με ασβέστην ασπρισμένα…χωρίς να σκεφθούν οι ανόητοι ότι μήτε πέντε χρόνους δεν θέλουν διατηρηθή, πρέπει να γκρεμισθούν, ότι τα τείχη των μόλις 5 δακτύλων χόντρους έχουν».

Το 1856, ο πληθυσμός είχε φτάσει τους 30.000 κατοίκους και το 1889 ξεπέρασε τους 107.000. Νέες συνοικίες σχηματίζονταν από τους νέους κατοίκους χωρίς σχέδια και χωρίς πρόγραμμα.